

Beslutningsforslag nr. B 50. Fremsat den 9. januar 1990 af Carsten Andersen (SF), Agerschou (SF), Birgitte Husmark (SF), Bjørn Poulsen (SF) og Ebba Strange (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om socialt opsøgende arbejde og socialt projektarbejde

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag med henblik på at fremme fornyelse i socialpolitikken ved gennemførelse af følgende socialkulturelle initiativer:

1. Der ydes 50 pct. statsrefusion til særlige forebyggende rådgivnings- og vejledningsinitiativer.
2. I bistandsloven skabes der mulighed for oprettelse af uformelle aktivitetssteder for arbejdsløse, bistandsmodtagere og andre med 50 pct. statsrefusion.
3. I bistandsloven skabes der mulighed for etablering af projektarbejde med grupper af bistandsmodtagere eller personer/grupper, der er særligt truede i social henseende, med 50 pct. statsrefusion.

Bemærkninger til forslaget

Det er bedre at give folk styrke fremfor at skabe afhængighed. Det er SF's socialpolitiske udgangspunkt, og derfor må de forebyggende og lokalaktiverende foranstaltninger fremmes mest muligt.

Socialt arbejde i 90'erne handler om at styrke nærmiljøerne og lokalsamfundet, så disse kan bære løsningen af almindelige sociale problemer. Igennem institutionsdannelsen har socialpolitikken fremmedgjort den enkelte og familiernes sociale netværk til løsning af almindelige sociale problemer.

Den socialpolitiske debat har behandlet dette spørgsmål. Forslagsstillerne ønsker at fremme denne udvikling.

Forsøg i socialt arbejde har siden 1980 været en aktivitet i Socialstyrelsen med henblik på udvikling af nye metoder i socialt arbejde og som såkaldt bløde styringsmidler i forbindelse med decentralisering af socialpolitikken.

I beretning fra Socialudvalget, der blev afgivet den 23. juni 1988, indstillede et flertal (udvalget med undtagelse af Fremskridtspartiets medlem), at der blev igangsat et socialt udviklingsprogram (jf. Folketings-tidende 1987-88, 2. samling, tillæg B. sp. 237).

Dette er blevet fulgt op med bevillinger på finansloven.

Formålet med dette program er at styrke lokale initiativer og fællesskaber, fremme forebyggende løsninger på tværs af sektor- og institutionsgrænser og skabe bedre muligheder for menneskers deltagelse i de beslutninger, som vedrører deres dagligdag. (Citater af socialministeren, bl.a. Politiken 27. november 1989).

I udvikling af socialt arbejde har forsøg og projektarbejde vist sig som banebrydende for nye metoder og aktivisering af brugeren af sociale hjælpeforanstaltninger.

Der er i dag ingen tvivl om, at man betragter forsøgsstrategien som en iværksætterstrategi. Det understreges i »Forsøg på Tværs«, at forsøgs- og udviklingsprojekternes korte varighed, på ca. 2 år, er et generelt problem. Usikkerheden om fremtiden og det, at »forsøgsmageren« på meget kort tid skal bevise sin

eksistensberettigelse, virker hæmmende i udviklingsarbejdet.

I »Forsøg på Tværs« sammenfatter Lis Adamsen og Jesper Fisker erfaringer af 3 tværgående analyser (AKF, 1988). Forsøgs erfaringernes videreførelse og forankring behandles. Det fremgår, at en del forsøg ikke videreføres efter endt forsøgsperiode, og det kan være hensigtsmæssigt. Men det gælder også for forsøg, som har vist, at man kan forbedre den social- og sundhedspolitiske indsats. Der peges på, at de nye løsninger forbliver marginale. Det kvalitetsmæssige løft i indsatsen, som anvendelsen af positive forsøgs erfaringer vil kunne give, er vi måske derfor på vej til at miste. Videreførelse og forankring af de bedste forsøgs erfaringer er en af de vigtigste opgaver på forsøgsområdet i de kommende år.

SUM-programmets bevillingsudvalg har på mindre end et år modtaget over 3.600 ansøgninger. Ansøgningerne har en samlet »værdi« af ca. 1,7 mia. kr. SUM-programmet har givet støtte til over 1.000 lokale projekter.

Der er i dansk socialpolitik aktivitet og stærke ønsker om at ændre stivnede arbejdsmetoder.

En levende socialpolitik er netop en stadig forandring i forhold til de aktuelle sociale problemer.

Der er nu efter 10 år med forsøgs virksomhed grund til at se på forsøg og projektarbejde som en metode i socialt arbejde, der sikrer udvikling og fornyelse i socialpolitikken. Projektarbejde skal have mere frie rammer, befries for stram centralistisk styring og lægges ud til kommunerne.

SF's forslag giver kommunerne øgede muligheder for selv at sætte forsøg og projektarbejde i gang. Herved skabes der grundlag for en stadig udvikling i socialt arbejde med lokal forankring.

Refusionsreglerne med 50 pct. dækning fra statens side er et motivationsgrundlag for kommunerne til at opprioritere det forebyggende arbejde. En udvidelse af det forebyggende arbejde vil på længere sigt give besparelser f.eks. ved færre institutionsanbringelser, mindre misbrug og større mulighed for at få en plads på arbejdsmarkedet.

*Bemærkninger til de enkelte dele**ad 1*

De nye veje i socialpolitikken er decentralisering og mobilisering af lokalmiljøet og styrkelse af det sociale netværk. Det kan ikke ske fra centrale rådhus eller minirådhus i lokalområderne. I Socialforskningsinstituttets socialreformundersøgelser er det påpeget, at de mindre socialforvaltninger har større mulighed for at løse sociale problemer på grund af deres kendskab til lokalsamfundets struktur og af bæreevnen af sociale netværk.

Igennem talrige forsøg er det påvist, at sociale forandringer i retning mod bedre social funktion sker bedst på et tværfagligt grundlag.

Særlige initiativer kan f.eks. være lokale rådgivnings- og informationscentre, som kan have til opgave at skabe aktiviteter og danne sociale netværk. De fremskudte centre bør fungere i gadeplan, og de skal ikke have kontrollerende funktioner. Der kan være tale om et udadrettet informationsarbejde om en lang række dagligdagsproblemer for børn, unge, børnefamilier og ældre. Samtidig bør opsøgende virksomhed være en af hovedaktiviteterne. Rådgivnings- og vejledningsinitiativer kan f.eks. også være individuelt opsøgende arbejde på gadeplan, f.eks. ved socialbutikker eller kontaktmøder i daginstitution rettet imod særligt truede grupper eller personer, som er ude i en social deroute.

Råd og vejledning er af socialministeren fastslået som en ydelse i henhold til bistandsloven, men i forbindelse med indførelse af en refusion har man manglet en afgrænsning over for det administrative sociale arbejde. Adskillelsen med særlige rådgivnings- og vejledningsinitiativer løser denne problematik.

ad 2

For unge og ældre findes offentlige fritidstilbud eller omsorgscentre, men for voksne er der i dagtimerne ingen mulighed for offentlige tilbud om aktivitet. Det er selvfølgelig ud fra den betragtning, at det almindelige er, at voksne går på arbejde og deres fritidsaktiviteter dækkes af det almindelige fritids-, sports- eller hobbytilbud. Det stemmer ikke med den dagligdag, som storbyens arbejdsløse, førtidspensionister og bistandsklienter oplever. Der er et behov for

aktivitetstilbud i større bysamfund, som kan modsvare ensomhed og overflødhedsfølelse. Sådanne aktivitetssteder skal være selvforvaltende enheder med et indhold af socialkulturelle udfordringer i lokalmiljøet. Aktivitetsstedet må påtage sig opgaver, som giver lokalmiljøet indhold. Der er gjort flere forsøg med aktiviteter for f.eks. arbejdsløse og bistandsklienter i form af boligaktiviteter, genbrugsforretninger, kulturelle aktiviteter. I f.eks. Gellerupplanen ved Århus blev der skabt en aktiv beboergruppe gennem lokale aktivitetscentre.

Aktivitetsstederne skal drives som en gratis institution med anonym rådgivning.

ad 3

I indledningen er der gjort rede for behovet for anerkendelsen af den nye arbejdsmetode, som er af født af forsøgsarbejde – nemlig socialt projektarbejde. Forsøgs- og projektarbejde er fortsat et vigtigt led i udviklingen af socialt arbejde. Resultatet af forsøg bør have mulighed for »forankring« i de sociale forvaltninger.

Der er en række forsøg, som har vist, at der er behov for løsningsmodeller, hvor grupper af menneskers problemer bliver taget op og løst i et projekt typisk af et par års varighed og f.eks. med skiftende deltagere i projektet.

Socialt projektarbejde kan i dag kun gennemføres, hvis udgifterne til projektet konteres på hver enkelt deltagers (klients) sag som bevilling og lønningerne oftest som administrationsomkostninger. Det gør oprettelsen af et socialt projekt til et bureaukratisk skoleridt og skræmmer mange idemagere og andre ildsjæle langt bort.

Det er nødvendigt, at projektarbejde også kan omfatte personer, som ikke direkte er bistandshjælpsmodtagere. Der er to grupper, som klart står i forgrunden. Den ene er børn og unge under 18 år eller unge, som nok er i arbejde, men som i deres fritid har behov for deltagelse i et særligt projekt, f.eks. i forbindelse med kriminalitetsforebyggelse eller narkobekæmpelse. Den anden gruppe er unge mødre – enlige eller samboende – som føler, de har behov for støtte og udvikling gennem et projekt. Primært vil projektarbejde nok rette sig mod bistandsmodtagere, men dets hovedsigte er en målrettet forebyggende indsats.